

Velferdsforskning under og etter en pandemi

Velkommen til denne utgaven av *Nordisk velfærdsforskning* | *Nordic Welfare Research*. Da tidsskriftet ble etablert i 2016, inviterte vi bidragsyttere til å skrive inn til bestemte tematiske utgivelser. Denne utgaven markerer et steg videre i utviklingen av tidsskriftet, ettersom det er den første der alle innlegg er innsendt på forfatterens eget initiativ. Vi vil fortsette å publisere tematiske utgaver videre, i kombinasjon med åpne, ikke-tematiske utgaver. Det er et mål at tidsskriftet fortsatt skal være en relevant kanal for publisering og formidling av samfunnsvitenskapelige studier av nordisk velferd, både for ph.d.-studenter og for etablerte forskere.

Fra starten og til i dag har det vært en gradvis utvikling i antall sider og utgivelser. Vi startet med ett nummer per år. I 2019 og 2020 kom det to nummer, og målet vil være en viss økning i de kommende årene. Siden starten har vi publisert 29 vitenskapelige artikler med dobbelt anonym fagfelle vurdering. Vi har også publisert syv andre originalbidrag, i form av kommentar- og debattartikler. De sistnevnte formene håper vi også å kunne videreutvikle i de kommende årene.

I tråd med rådende ønsker hos myndigheter og forskningsråd er tidsskriftets artikler åpent tilgjengelig online. Det er gratis å sende inn artikler til vurdering og gratis for forfattere å publisere manus dersom de blir akseptert. Nordens velfærdscenter i Stockholm har vært tidsskriftets finansør siden starten i 2016. Fra 2020 er Fafo Institutt for arbeidslivs- og velferdsforskning i Oslo medfinansør. Det bidrar til økte muligheter til utbredelse, oppmerksomhet og hyppigere utgivelser.

Jeg vil rette en stor takk til alle forfattere som har sendt inn manus til vurdering, og som har vist oss den tilliten det er å benytte vårt tidsskrift som publiseringskanal. Takk også til vår faste redaksjon som har bidratt til viktige veivalg underveis og dermed til å gi tidsskriftet en plass i floraen av vitenskapelige tidsskrift.

Et særlig viktig arbeid for vitenskapelige tidsskrift er ganske usynlig for leseren, men svært synlig for forfattere. Det er den omfattende dugnadsjobben som anonyme fagfeller gjør. Det innebærer en stor arbeidsinnsats knyttet til hver artikkel, og innebærer at hvert manus vanligvis leses og kommenteres i flere versjoner innen det kan publiseres. Fagfellene sørger for at den akademiske standarden på de arbeidene som publiseres, er høy, og bakerst i denne utgaven publiserer vi en oversikt og takk til alle dem som siden den første utgaven har stilt opp som fagfeller for tidsskriftet.

Idet dette skrives, befinner vi oss ett år ut i en global pandemi som vi ennå ikke kjenner utgangen på. I Norden, som ellers i verden, lever vi med til dels omfattende og langvarige smitteverntiltak. Tiltakene har høye omkostninger for den enkelte, for familier og for sam-

funnet. Konsekvensene er mange, og de vil ha følger i lang tid fremover, også når selve smittesituasjonen en dag er under kontroll. De mange helsemessige, sosiale og samfunnsmessige følgene av pandemi og påfølgende tiltak vil være gjenstand for forskning og på ulike måter legge viktige premisser for velferdsordninger og velferdspolitik i årene som kommer, i Norden som i resten av verden.

Svært mange har blitt permittert eller mistet sitt arbeid som følge av pandemi og smitteverntiltak, og det er usikkert hvor mange som kommer tilbake igjen i inntektsgivende arbeid når pandemien er over. Viktige spørsmål å få belyst vil være hvordan tiltakene påvirker de lange linjer og utviklingstrekk i samfunnet, slik som økonomi, tilknytning til arbeidsliv og fordeling av velstand i befolkningen. I Norden er kommuner og regioner viktige produsenter og forvaltere av velferdstjenester, og det vil være viktig å forstå hvordan pandemien påvirker deres muligheter til å løse sine oppgaver.

Vi ser allerede at pandemien og iverksatte tiltak slår ulikt ut for innbyggerne, forsterker og lager nye skiller. Det vil være av betydning å studere effektene på kort og lengre sikt, eksempelvis for arbeidsmarkedet, psykisk og fysisk helse, privatøkonomi og fremtidstro. I arbeidsmarkedet må vi vite mer om hvordan tiltakene skaper nye forskjeller mellom generasjoner, kjønn og sosiale klasser, og mellom dem som er innenfor versus dem som er utenfor arbeidslivet. De nordiske velferdssamfunnene er preget av høy tillit mellom folk og mellom folk og myndigheter. Det vil også være interessant å vite mer om hvordan dette utvikler seg i årene fremover.

I Norge er en av diskusjonene som har gått, vært knyttet til hvilke følger perioder med stengning av skoler og bruken av hjemmeskole har for barn og unge. Det vil være viktig å få kunnskap om de langvarige følgene dette har for psykisk helse, individuell utvikling og læring. En spesiell uro er knyttet til situasjonen for særlig sårbare barn og unge, som lever i hjem med vold, rus eller omsorgssvikt.

Det pågår en betydelig forskning verden over om pandemien i seg selv, ulike virkninger av den og av smitteverntiltakene. Noe av denne forskningen er allerede publisert, og mye vil trolig komme de neste årene. I en komparativ oversiktsstudie publisert i *Social Policy and Administration* peker Greve et al. (2020) på hvordan de nordiske velferdsstatene har svart med konkrete politiske virkemidler på smitteutbruddet. Studien viser at statene langt på vei viderefører og forsterker statens sentrale rolle i å opprettholde universelle velferdsordninger overfor personer med lav inntekt som følge av pandemien. I en studie publisert i *International Journal of Sociology and Social Policy* har Nilsen og Skarpesnes (2020) undersøkt hvordan norske forestillinger om «dugnad» har bidratt til utbredelsen av en selvforståelse som ansvarlige innbyggere i måten innbyggerne forholder seg til myndighetenes tiltak gjennom en kollektiv dugnadsånd.

I denne utgaven publiseres seks vitenskapelige artikler som på mange måter kan sies å representere den bredde og det mangfold vi ønsker at tidsskriftet skal ha, både faglig, tematisk, geografisk og språklig. I artikkelen «Mellom omsorg og kontroll: Et velferdsprofesjonsperspektiv på oppfølging av ungdom utenfor opplæring og arbeid» presenterer Kaja Reegård en studie av den komplekse rollen som de såkalte OT-koordinatorer har i oppfølging av elever i den norske videregående skole (gymnasiet). I praksis ivaretar oppfølgings-tjenesten (OT) en slags dobbeltrolle som omsorgsutøver og kontrollinstans, og Reegård drøfter hvordan dette utformes i praksis. Artikkelen knytter an til det temanummeret vi publiserte i 2017.

Hanna Egard og Per Olof Hedvall drøfter situasjonen for personer med store funksjonsnedsettelse i Sverige i artikkelen «'Tur att jag inte blev omprövad i år' – samtal om ett villkorat liv med personlig assistans». Sverige har hatt store kontroverser om nedbyggingen av

ordningen med personlig assistanse, og i dette bidraget belyses sosiale og personlige erfaringer med å ha – og å miste – økonomisk støtte til personlig assistent.

I artikkelen «Brugerorienterede velfærdsteknologier som middel til livskvalitet, når demens er en del af hverdagen i plejebolig» diskuterer Ulla Skjødt og Louise Solholt erfaringene med bruk av relativt enkle velferdsteknologier i form av dukker og kunstige kjæledyr i eldreomsorgen. Studien er gjennomført ved to danske sykehjem og tar opp de fordeler disse innretningene har, og de mulige dilemmaer som er forbundet med bruken av dem. Velferdsteknologi var også gjenstand for et eget temanummer i vårt tidsskrift i 2019.

Artikkelen «A tale from the Glass Dome: A narrative analysis of social housing, living conditions and recovery» drøfter brukeres erfaringer med bolig tjenester til personer med kombinasjon av rusavhengighet og psykiske helseproblemer. Artikkelen bygger på intervjuer med brukere med omfattende rusproblemer og er skrevet av Knut Tore Sælør, Målfrid Kippenes, Trude Klevan og Ellen Andvig. Mens bolig utgjør et sentralt element i rehabiliteringsarbeidet i Norge overfor denne brukergruppen, viser forfatterne hvordan velferdstjenestene likevel har store problemer med å strekke til på brukernes øvrige livsområder.

Den avsluttende artikkelen i denne utgaven knytter seg direkte til pandemisituasjonen. «Barnemishandling under covid-19: En hurtig kartleggingsoversikt» inneholder en systematisk gjennomgang og drøfting av internasjonal forskning om rapportert mishandling av barn under pandemien. Det er Heid Nøkleby, Rigmor Berg, Ashley Muller og Heather Ames som har gjennomført studien.

God lesning!

Terje Olsen

Redaktør

Referanser

- Greve, B., Blomquist, P., Hvinden, B. & Gerven, M.v. (2020). Nordic welfare states—still standing or changed by the COVID-19 crisis? *Social Policy and Administration*, 1–17. <https://doi.org/10.1111/spol.12675>
- Nilsen, A.C.E. & Skarpenes, O. (2020). Coping with COVID-19. Dugnad: A case of the moral premise of the Norwegian welfare state. *International Journal of Sociology and Social Policy*, <https://doi.org/10.1108/IJSSP-07-2020-0263>